

دل در زهره را که بشکافی، آفتابیش در میان بینی

سفری به ریزکیهان شگفت انگیز

همه ما از دوره دبستان جمله‌ای را به یاد داریم: همه چیز از اتم‌ها و مولکول‌ها ساخته شده‌اند. این جمله اگرچه در رونمای خود بسیار ساده می‌نماید؛ بگرت یا مفهوم ژرفی را در دل دارد. بچه‌ها در دبستان می‌آموزند که هر آنچه می‌بینند، از اتم‌ها ساخته شده، از ستارگان درخشان بالای سرشان تا مدام و پاک‌کن؛ اما طول می‌کشد تا بیاموزند اتم‌ها پایان راه نیستند و در دل خود راه‌هایی دارند…

صفحه ۶

سرمقاله

«حَسَن» یا «احسن»

سیدمصطفی هاشمی طب

در دعای تحویل سالان نو از خداوند می‌خواهیم که حال ما را به بهترین حال بگرداند. کلمه بگردان به جای «چَوَل» گذاشته شده است زیرا از حالت موجود به حالت دیگر درمی‌آید و نوعی گردش است. معمولا گذر از یک مرحله به مرحله بعد به‌صورت تدریجی و پله به پله است مثل کلاس درس که هر سال یک پله بالا می‌رود و البته به‌ندرت دانش‌آموزی به‌صورت جهشی کلاس عوض می‌کند؛ شبیه آنکه در امر تئوری تکامل می‌گویند گاه تکامل به‌صورت جهشی (موتاسیون) صورت می‌گیرد. مقصود از حرف‌های بالا آن است که بگویم کسی می‌تواند درخواست «احسن‌حال» از خداوند داشته باشد که حالش «حَسَن» باشد، آن‌وقت شایسته درخواست «احسن»بودن را دارد و الا اگر کسی حالش «حَسَن» نباشد، طبعاً حال او نمی‌تواند به «احسن» تبدیل شود. شاید فرض آن باشد که همه مسلمین حداقل باید که حال‌شان «حسن» باشد و البته آدم‌های مؤمن -و نه فقط مسلم- همواره از بندگی خدا احساس خوب‌بودن دارند. آنچه را در دعای تحویل سال می‌خوانیم، «تحول» می‌گویم و این همان است که مقام معظم رهبری در سخنرانی سال نو در مشهد خواستار آن شدند. ایشان در عین آنکه قانون اساسی و نظام جمهوری اسلامی را پایدار خواندند و مطامع دشمنان در تغییر قانون اساسی و نظام را برشمردند، خواستار تحول در جامعه، نظام و کشور شدند. طبیعی است بر برنامه‌ریزان و دولت‌مدان است که سه بخش یادشده یعنی جامعه، نظام و کشور را به‌صورت تحلیلی برشمارند، مجموعه‌های مربوطه هر کدام را مشخص و نقاط معیوب آن را معلوم کنند و سپس راهبردهای لازم و طرق عملی و واقعی و نه شعاری و دهان‌پرکن برای تحول‌آن را ارائه کنند. طبعاً این کار باید توسط افراد جامع‌صورت گیرد زیرا درک افراد معمولی درخصوص مسائل و مشکلات بخش‌های مختلف، متفاوت است. اگر از افراد معترضی که در تظاهرات و اعتراض‌های خیابانی سؤال شود که به چه چیز معترض هستید، پاسخ‌های متفاوتی دریافت می‌شود و متقابلا اگر از افرادی که در مناسبت‌های ملی مذهبی مانند ۱۳ آبان یا ۹ دی یا ۲۲ بهمن حضور دارند، سؤال شود که رضایت و ناراضیاتی‌شان از چیست پاسخ‌های متفاوتی دریافت می‌شود. برای ایضاح بهتر می‌توانیم سه محور جامعه، نظام و کشور را مرور کنیم. بی‌مناسبت نیست اگر به اجزای این سه محور بپردازیم هرچند به احتمال فراوان مطالب مورد توجه زیر هم ناقص است و هم جابه‌جایی در آن را می‌توان انجام داد و هم فصل مشترک در آنها وجود خواهد داشت و تنها در حد مقاله‌ای نه‌چندان تحقیقی و علمی مطرح می‌شود. تاکید بر آن است که قانون اساسی و نظام جمهوری اسلامی پایدار باشد و طبعاً اگر در زیرمجموعه سه‌گانه آن تحول ایجاد شود، در اجرای قانون اساسی و نظام تحول ایجاد می‌شود.

۱- نظام

علی‌الاصول اجزای نظام عبارت‌اند از مجلس خبرگان، شورای نگهبان، مجلس شورای اسلامی، مجمع تشخیص مصلحت و قوای سه‌گانه مقننه، قضائیه و مجریه.

الف- آیا تحول در هر یک از نهادهای فوق لازم است؟

ب- آیا ترکیب نهادهای فوق قابل تحول است؟

ج- آیا نحوه ورود به مسائل توسط نهادهای فوق قابل قبول است و اگر نیست چه تحولی لازم است؟

د- اصولاًتعریف شایسته‌ترینی از نظر هر یک از نهادها چیست و

آیا قابل به این امر هستند؟

هـ- آیا مسائل اصلی کشور در ذهن نهادهای یادشده یکسان است و آیا تحولی ذهنی در طبقه‌بندی مسائل کشور در نهادها وجود دارد؟

و- آیا رابطه بین نهادهای یادشده قابل قبول است و می‌تواند اقتناع‌کننده باشد؟

ز- آیا اعضای نهادهای یادشده در ظاهر همان‌طور که در باطن می‌اندیشند هستند؟

۲- جامعه

جامعه متشکل از مردمی با‌خردفرهنگ‌های دینی، زبانی، طایفه‌ای، شغلی، تحصیلی، بینشی، مالی، طبقاتی و… است.

الف- آیا برخورد حکمرانی با هر کدام از آنها نیاز به تحول دارد؟

ب- تحولات درون خردفرهنگ‌ها چگونه می‌تواند صورت گیرد؟ ج- رابطه بین خردفرهنگ‌ها آیا مناسب است و چه تحولی باید صورت گیرد؟

د- دیدگاه‌های مردم حوزه خردفرهنگ نسبت به حکمرانی آیا معلوم است و انتظار آنها از تحول حکمرانی نسبت به خود چیست؟ هـ- آیا دیدگاه حکمرانی نسبت به مؤسسات و سازمان‌های مردم‌نهاد قابل قبول است و آیا سیاسی‌دین این سازمان‌ها قابل جمع و تعدیل نیست؟
و- آینا نگاه اتحاد جامعه به نوع زندگی و مصرف درحالی‌که منابع مختلف کشور به‌سرعت و با اسراف در حال مصرف است، قابل تحول است؟ اینکه نگاه مردم جامعه، ایران را برای مصرف خود تعریف می‌کند، می‌تواند دچار تحول شود و ایران را برای ایران بخواهد؟ حکمرانی چگونه می‌تواند تحولی در جامعه و مردم ایجاد کند؟

ادامه در صفحه ۸

پنجشنبه ۳۱ فروردین ۱۴۰۲ • ۲۹ رمضان ۱۴۴۴ • ۲۰ آوریل ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۳۵ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

گزارش «شرق» از اجرائی نشدن وعده صمت درباره جایگزینی روش قرعه‌کشی و تحویل به موقع اتومبیل‌های ثبت‌نامی

سبقت خودرو از وعده‌ها

شرق: وزارت صنعت، معدن و تجارت دولت سیزدهم که تمام تمرکز خود را بر صنعت خودرو گذاشته و مدعی شده بود آن قدر تولید خودرو را بالا می‌برد که بساط قرعه‌کشی حذف شود و قیمت خودرو سقوط کند، حالا نتیجه مارا تن نفس گیر ثبت‌نام خودرو در سامانه یکپارچه خودروسازان را اعلام کرده و برخی از خریداران متوجه شده‌اند که موعد تحویل خودروهایشان تقریباً به دو سال آینده افتاده است. این اتفاق در حالی رخ می‌دهد که وزارت صنعت، معدن و تجارت زمستان پارسل گفته بود که احتمال این اتفاق تقریباً صفر است! حال‌نتها وعده‌های مکرر این وزارتخانه مبنی بر مهار قیمت‌های بازار خودرو به جایی نرسیده، بلکه بهای عجیب برخی خودروهای پرتیراژ و البته کم‌کیفیت داخلی این روزها مدام خبرساز بوده است.

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

«شرق» اهمیت احیای برجام به موازات بهبود مناسبات منطقه‌ای تهران را بررسی می‌کند

برجام آسیایی؟

بررسی دستاوردهای تهران از احیای روابط باریاض

در گفت‌وگو با حشمت‌الله فلاشحت پیشه

فعلا جز چند موضع‌گیری

سیاسی، چیزی نیست

عبدالرحمن فتح‌اللهی: از ۱۹ اسفند ۱۴۰۱ و امضای توافق سه‌جانبه یکن کماکان محافل رسانه‌ای و سیاسی در منطقه و جهان احیای روابط جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی را از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار می‌دهند و همچنان تبعات آن را بر تحولات غرب آسیا و فراتر از آن تحلیل می‌کنند؛ چراکه ازسرگیری مناسبات دوجانبه تهران - ریاض سرآغازی بر اتفاقات مهم دیگری نظیر توافق عربستان با انصارالله و پایان جنگ یمن، نزدیکی ریاض و دمشق وترمیم شکاف جریان‌های فلسطینی باعربستان بود.

البته امکان وقوع رویدادهای دیگری از جمله ترمیم مناسبات منطقه‌ای ایران و ازسرگیری روابط با کشورهای نظیر بحرین، اردن و مصر هم وجود دارد. از این‌رو به نظر می‌رسد همچنان این اتفاق (احیای روابط ایران و عربستان) مورد توجه رسانه‌ای باشد. با در نظر گرفتن این نکته فعلا سایه این توافق به قدری سنگین است که از اهمیت آینده مذاکرات هسته‌ای و احیای برجام کاسته شده است تا جایی که این گزاره به ذهن متبادر می‌شود که آیا تهران با این توافق خود را بی‌نیاز از تعیین تکلیف اختلافات با آژانس و احیای برجام می‌داند؟ این سؤالی بود که در نشست خبری دوشنبه هفته جاری هم از ناصر کنعانی پرسیده شد. سخنگوی دستگاه سیاست خارجی در ارتباط با حل مسائل بین ایران و کشورهای منطقه بدون برجام تصریح کرد که دولت سیزدهم از ابتدای تشکیل بر این موضوع تاکید داشت که موضوع برجام، صرفاً یکی

به بهانه انتشار آلبوم «آوای کهن» در گفت‌وگو با «هومن دهلوی»

برخی از سازها و نغمه‌های ایرانی مهجور مانده‌اند

صفحه ۱۱

گزارش «شرق» از کپی برداری شهرداری تهران از موزه آینده دویی و وقایع پیرامونی آن

نمادهای پرحاشیه ۱۱میلیاردی

پیونگ‌یانگ آماده پرتاب ماهواره جاسوسی

ماجرای جوی‌های موشکی

کره شمالی و چین

صفحه ۵

یکشنبه حساس‌ترین بازی لیگ در آزادی برگزار می‌شود

تست شجاعت در دربی ۱۰۰

صفحه ۹

یادداشت

زیست شبانه در تهران

ترانه بلدا

معمار و شهرساز

چندی پیش موضوع تفریحات شبانه و اوقات فراغت مردم تهران در فضاهای عمومی شهر دیگر بار در گروه تخصصی‌مان مسورد بحث قرار گرفت. با آمدن بهار به همراه ماه مبارک رمضان، ایده گردش در شهر بعد از افطار برای خانواده‌ها و گروه‌های جوانان فکری است که دلایل ساده خود را دارد: فرصتی برای شادی و نشاط برای شهروندان و کاستن از تنش‌ها.

دوستان می‌گویند اگرچه طرح «زیست شبانه» برای شهر تهران از چند سال پیش مورد توجه شورای شهر قرار گرفته بود و انجامش از نسوی شهرداری در محلات تهران به نظر بدیهی می‌رسید، اما موانعی بر سر راه زیست شبانه وجود دارد. می‌گویند این طرح برای تهران رؤیایی است، زیرا شب‌ها در شهر امنیت نداریم. پلیس از ساعت ۱۲ به بعد دیگر در خیابان حضور ندارد. حتی پول بزیز برای گشت‌زنی ندارد و تنها در صورتی‌که تلفن زنید، می‌آیند. بنابراین زیست شبانه می‌شود باوق ارادل و اوباش و جمع‌کردن آن با مشکل روبه‌رو خواهد شد.

اما نظرات مهندس علی دهباشی، معمار و متخصص مرمت شهری در بافت‌های قدیمی افق دیگری را نشان می‌دهد. او می‌گوید «شاید بهتر است نگاه این باشد که در «زیست شبانه»، نظارت جمعی و اجتماعی‌بسه خاطر خالی‌نشدن معابر و حاکم‌نشدن شب‌مردگی، «خالق امنیت» در سطح معابر می‌تواند باشد. در مدل‌های مترقی نظارت امنیتی در شهر، دیگر متد‌هایی مثل شبگرد و پاسمانی مورد استفاده قرار نمی‌گیرد. مراکز مدرن مانیتورینگ به کمک هوش مصنوعی کلیه معابر شهری را رصد می‌کنند و با تشخیص تهدیدات، پروتکل‌های مختلف را برای رفع تهدید به کار می‌برند. ما در میانه راه عبور از متد‌های مدیریت و اجرای سنتی به مدرن هستیم و در حال حاضر بسیاری از ابزارهای دوران مدرن را در اختیار داریم اما با نگاه سنتی به آن نمی‌توانیم بهره‌گیری مؤسسه‌ای از قابلیت‌های آن ابزار داشته باشیم. البته سیستم هوشمند در ایران یک‌شبه اجرایی نمی‌شود و آموزش در این زمینه می‌تواند نقش مهمی را بازی کند». دهباشی عقیده دارد که به هر حال ما اکنون نیز زیست شبانه را در شهر تهران با حداقلی‌ترین حضور پلیس داریم و امنیت فضا به تجربه با گسترش نظارت اجتماعی به واسطه حضور مردم پیاده محقق شده و نه با پلیسی‌کردن فضا. نمونه آن در خیابان سی تیر و در خیابان شریعتی حد فاصل تجریش تا پارک‌وی، بلوار بهشتی و اندرزکو، بلوار ابادز و حتی بلوار قدس دولت‌آباد و… وجود دارد. مردم جمع می‌شوند، چیزی می‌خورند و می‌گویند و می‌خندند و اگر نگاه پادگانی به شهر و شهروندان نداشته باشیم و ساعت ۹ شب را وقت خاموشی عمومی ندانیم، زیست شبانه یک نعمت است که سرزندگی شهر را به نمایش می‌گذارد.

ادامه در صفحه ۸

دروغ مطرح می‌شود. محصول این استناد‌ها بعضاً خلاف واقع بوده و سندسازی‌هایی در این میان رخ می‌دهد که مطلقاً دلالت بر نیت حقوق‌بشری و دغدغه خیر عمومی و منافع همگانی برای ایرانیان ندارد. لاجرم پشت پرده این ستاریو، اغراض سیاسی و رفتارهای دوگانه و مزورانه قابل مشاهده است.

۴- حقوق بشر امروزه مؤلفه قدرت نرم در عرصه بین‌المللی است. بنابراین اینکه موضع ما در قبال این قدرت چه باشد، خیلی مهم است. ثمره واگذاردن این زمین به بدخواهان ایران و انفعال یا تخطئه صرف یا عمل‌نگردن به صورت اجباری، سازنده و خلاقانه، تاوانی است که نهایتاً ملت و شهروندان خسارت آن را خواهند پرداخت. اگر ما رویکرد تقویت‌کنشگری داخلی حقوق‌بشری را نداشته باشیم، عملاً زمین و زمینه را به اغیار واگذار خواهیم کرد. چنانچه اکنون یکی از ارजाعات برخی از نهاد‌های بین‌المللی حقوق‌بشری، سندسازی‌هایی است که تروریست‌هایی نظیر مجاهدین می‌پروارند.

۵- ما در داخل نباید عرصه را بر حقوق‌بشری‌های بومی، مردمی و مدنی تنگ کنیم. یک جامعه مدنی قوی و مستقل، آزاد از تعقیب ناروا و محفوظ از فشار که بتواند حرفه‌ای فعالیت کند و در زمینه حقوق بشر متخصص، محض و ماهر باشد، نقطه اتکای تضمین پایدار حقوق بشر در سطح ملی است. فعالان جامعه مدنی بازیگران اصلی و اصلی عرصه خیر عمومی ملی هستند و غریبه‌پنداری و ناخودی‌گرایی آنها خطای راهبردی است.

۶- پای ثابت قطع‌نامه‌های اخیر علیه ما صدور حکم اعدام، محدودکردن آزادی بیان و آزادی‌گردهمایی، وضعیت اقلیت‌ها و بازداشت فعالان مدنی است. حال آنکه قوانین ما به صورتی پیشرو نقطه مقابل این مدعا هستند. بسیاری از این دست اتهامات، جنبه رویکردی و عملکردی داشته و قابل پیشگیری، اصلاح و بازبینی است. کما اینکه در ادوار مختلف ستاد حقوق بشر قوه

یادداشت

بازنگری در رویکرد انقباضی حقوق‌بشری

صالح نقره‌کار

وکیل دادگستری

۱- ارتقای حقوق بشر تصادفی نیست؛ محتاج برنامه، تلاش، مطالبه، دیده‌بانی، آموزش، حمایت و تضمین است. سال گذشته با همه هزینه‌های تلخ و سخت سپری شده و هر نفس دنیا نو می‌شود، بهبود وضعیت حقوق بشر ایران، محتاج عزم و برنامه اقدام است. هر وطن‌دوستی آرزو دارد که میهن، سرآمد حقوق بشر و احترام به کرامت انسانی بر مدار دموکراتیک باشد، اما تصویر ایران‌هراسانه بدخواهان خارجی و گستره و سیطره رسانه‌های موجب‌بگیر آنها چهره‌ای مشوش را به جهان نشان می‌دهد. یکی از دلایل مهم شکل‌گیری اجماع‌های بی‌دریی علیه ایران، غفلت و بی‌توجهی داخلی‌ها به نکاتی است که التفات به آنها وضعیت را بهبود خواهد بخشید.

۲- پیامد این فضاسازی منفی این است که در شش ماه گذشته شورای حقوق بشر سازمان ملل نیز مبادرت به تصویب پیش‌نویس قطع‌نامه درباره وضعیت حقوق بشر علیه ایران کرده و در چهارم آوریل نیز با استناد به آمار اعدام‌ها در ایران و پیامدهای اعتراضات سال ۱۴۰۱، قطع‌نامه‌ای دیگر به تصویب رساند. مأموریت گزارشگر ویژه حقوق بشر هم تمدید شده و مشارالیه طی اظهاراتی مدعی احتمال وقوع جنایت علیه بشریت شده و بحث استفاده از ظرفیت کمیته حقیقت‌یاب و دیوان کیفری بین‌المللی مطرح شد.

۳- این وضعیت مستمسک داورۃ‌های نادرست علیه ایران شده و پیامدهای تحریمی به همراه دارد. در استناداتی که گزارشگران علیه ایران مطرح می‌کنند، معجونی از اخبار راست در کنار اخبار